

FEDERALE OVERHEIDSDIENST BINNENLANDSE ZAKEN

[C – 2026/001911]

5 MAART 2026. — Koninklijk besluit tot wijziging van de artikelen 23 en 38 van het koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen

VERSLAG AAN DE KONING

Sire,

Wij hebben de eer ter ondertekening van Uwe Majesteit een koninklijk besluit voor te leggen tot wijziging van de artikelen 23 en 38 van het koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen.

Toelichting bij de artikelen 1 en 3 van het ontwerp.

De berging van radioactief afval met korte halfwaardetijd en laag- en middelactief afval (het zogenaamde “categorie A-afval”) in Dessel werd door het koninklijk besluit van 23 april 2023 vergund. De toegepaste vergunningsprocedure is die van het koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (hierna het “Algemeen Reglement” genoemd).

In diezelfde periode werd het wettelijk en regelgevend kader dat van toepassing is op de bergingsinstallaties aangevuld met twee koninklijke besluiten:

Een eerste koninklijk besluit van 22 april 2024 tot vaststelling van het vergunningsstelsel van de inrichtingen voor berging van radioactief afval ontwikkelt een vergunningsprocedure die beter aangepast is aan de gefaseerde levensduur van een bergingsinrichting voor radioactief afval. Deze nieuwe procedure vervangt de procedure bepaald in het Algemeen Reglement (met inbegrip van de oplevering van installaties).

Een tweede koninklijk besluit van 7 mei 2024 legt de veiligheidsbepalingen vast die van toepassing zijn tijdens de hele levensduur van de bergingsinrichting. Daartoe is in het koninklijk besluit van 30 november 2011 houdende veiligheidsvoorschriften voor kerninstallaties een nieuw hoofdstuk opgenomen met veiligheidsvoorschriften die specifiek van toepassing zijn op de berging van radioactief afval aan de oppervlakte.

Samengevat zijn er specifieke bepalingen voor de berging opgesteld, ter vervanging van de bepalingen die voor bergingsinstallaties minder goed zijn aangepast aan het Algemeen Reglement en het koninklijk besluit van 30 november 2011.

Artikel 38 van het Algemeen Reglement bevat de controletaken en veiligheidsevaluaties die aan Bel V kunnen worden gedelegeerd en artikel 23.1.5 van het Algemeen Reglement verwijst naar de veiligheidsdossiers die door de exploitant worden voorbereid en die vooraf moeten worden beoordeeld en goedgekeurd door zijn dienst voor fysieke controle.

Op basis van het voorgaande is het dus nodig om:

a) artikel 23 van het Algemeen Reglement te wijzigen om het in overeenstemming te brengen met de nieuwe artikelen die specifiek zijn voor de berging van radioactief afval, ingevoerd in het besluit van 30 november 2011 door het koninklijk besluit van 7 mei 2024.

Dit is het doel van artikel 1 van het besluit.

b) artikel 38 van het Algemeen Reglement te wijzigen door er een verwijzing in op te nemen naar de artikelen met betrekking tot de veiligheidsevaluaties in verband met de oplevering van installaties (artikelen 6 en 9) van het besluit van 22 april 2024 tot vaststelling van het vergunningsstelsel van de inrichtingen voor berging van radioactief afval, aangezien het overeenkomstige artikel van het Algemeen Reglement (6.9) niet langer van toepassing is sinds de publicatie van het nieuwe besluit.

Door de verwijzing naar artikel 10 van het koninklijk besluit van 22 april 2024, zal Bel V verantwoordelijk blijven, namens het Agentschap, voor de veiligheidsbeoordelingen met betrekking tot de oplevering van bergingsinrichtingen voor radioactief afval.

Dit is het doel van artikel 3 van het besluit.

Deze bepalingen hebben geen invloed op de veiligheid van de bergingsinrichting, maar herstellen de samenhang tussen verschillende artikelen van de verschillende recent gewijzigde besluiten.

Er hoeft geen overgangsmaatregel te worden ingevoerd, aangezien het opleveringsproces voor nieuwe installaties begint van zodra de bouw begint.

Toelichting bij de artikelen 2, 4, 5, 6 en 7 van het ontwerp

Artikel 14ter, § 1 van de wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en het leefmilieu tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle, ingevoerd bij de wet van 7 mei 2017, werd gewijzigd bij wet van 21 februari 2025 om het Agentschap toe te laten aan Bel V activiteiten toe te vertrouwen op het vlak van veiligheidsevaluatie en kennisverwerving in het kader van voorafgaand overleg (pre-licensing) met een (toekomstige) exploitant, uitgevoerd in het kader van artikel 16/1 van dezelfde wet, en die strikt genomen geen toezichtstaken zijn voor bestaande nucleaire installaties. Het is belangrijk dat Bel V in een vroeg stadium deelneemt aan het kennisverwervingsprogramma, aangezien het normaal gezien namens het Agentschap verantwoordelijk zal zijn voor de veiligheidsbeoordelingen en het toezicht op de faciliteit waarvoor een vergunning zal worden verleend, in dit geval een bergingsinstallatie voor radioactief afval. Door dit kennisverwervingsprogramma niet uit te stellen, gaat er bovendien geen tijd verloren met de uitvoering ervan wanneer voor de faciliteit een vergunningsaanvraag wordt ingediend.

Op 28 oktober 2022 werd het Koninklijk Besluit tot vaststelling van het eerste deel van het Nationaal Beleid voor het langetermijnbeheer van hoogactief en/of langlevend radioactief afval en tot nadere bepaling van het proces voor de gefaseerde totstandkoming van de andere delen van dit Nationaal Beleid, op voorstel van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Spleitstoffen (NIRAS), goedgekeurd. Het betreft vooral een principiële keuze voor een systeem van diepe berging als eindbestemming voor dit afval.

De Belgische nucleaire regulator, bestaande uit het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle en Bel V, zijn technisch filiaal waaraan het toezichtstaken delegeert, is begonnen met een parallel programma van technische evaluaties en kennisverwerving met betrekking tot bergingsfaciliteiten voor radioactief afval.

Op basis van het voorgaande blijkt het daarom noodzakelijk om artikel 38 van het Algemeen Reglement te wijzigen om de technische activiteiten van de veiligheidsbeoordelingen en kennisverwerving te specificeren die de Raad van Bestuur van het Agentschap kan besluiten toe te vertrouwen aan Bel V, evenals de bijbehorende procedures.

Een nieuw artikel 38.1/1 stelt het mechanisme in waarbij het Agentschap activiteiten uitsluitend aan Bel V toevertrouwt in het kader van een voorafgaand overleg:

- Artikel 38.1/1 § 1 specificeert dat deze activiteiten verband houden met de berging van radioactief afval (zie context hierboven). Indien in de toekomst andere projecten (bv. SMR's) onderworpen zouden zijn aan voorafgaand overleg (pre-licensing) en waarvoor het aangewezen zou zijn om Bel V te belasten met technische beoordelingen en/of kennisverwervingsactiviteiten, zou deze § 1 verder moeten worden aangevuld.

- Artikel 38.1/1, leden 2 tot en met 4, voorziet in een mechanisme, vergelijkbaar met het bestaande, waarmee het Agentschap aan Bel V activiteiten op het gebied van veiligheidsbeoordeling en periodieke inspecties (controles) in installaties delegeert. Vooraf wordt in overleg en overeenstemming met de aanvrager voor de voorafgaande raadpleging een plan opgesteld met de geplande activiteiten en de bijbehorende kosten voor een jaar. Dit plan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Directeur-generaal van het Agentschap. Het tijdschema voor het opstellen van het plan, de mededeling ervan aan de aanvrager en de goedkeuring ervan door het Agentschap wordt eveneens vastgesteld.

De wijziging van artikel 38.2 is bedoeld om situaties te voorkomen waarin sprake zou kunnen zijn van belangenconflicten.

De wijziging van artikel 38.3 verplicht Bel V om jaarlijks een verslag op te stellen over de activiteiten die het heeft uitgevoerd in het kader van het voorafgaand overleg. Dit verslag kan openbaar worden gemaakt. Het feit dat het Agentschap inspecties en audits kan uitvoeren bij Bel V om toezicht te houden op de manier waarop Bel V de door het Agentschap gedelegeerde veiligheidscontroles en -beoordelingen uitvoert, wordt niet uitgebreid tot activiteiten die in het kader van de voorafgaande raadpleging worden uitgevoerd. Het Agentschap zal de kwaliteit van de diensten van Bel V rechtstreeks kunnen beoordelen op basis van de resultaten die het verstrekt.

Ten slotte wordt in de wijziging van artikel 38.4 gepreciseerd dat de kostprijs per uur van de diensten die Bel V aan de aanvrager van voorafgaande raadpleging zal factureren voor de diensten die zij zal laten uitvoeren, gelijk is aan die van de andere controleactiviteiten en veiligheidsbeoordelingen die Bel V in opdracht van het Agentschap uitvoert.

Voor deze uitbreiding is een rechtsgrond te vinden in de artikelen 14ter, § 1, 2° en 16/1 van de FANC-wet, die samen gelezen een delegatie bevatten aan de Koning om een retributie op te leggen aan de aanvrager van een vergunning ter dekking van prestaties, met name de kosten voor onderzoeken en administratieve kosten, gemaakt door Bel V in uitvoering van de taken die haar in het kader van het vooroverleg (pre-licensing) werden toevertrouwd door het FANC.

Ik heb de eer te zijn,

Sire,
van Uwe Majesteit,
de zeer eerbiedige
en zeer getrouwe dienaar,

De Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken,
B. QUINTIN